

Introducció a la musicologia

2015/2016

Codi: 100660

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	FB	1	2

Professor de contacte

Nom: Lidia López Gómez

Correu electrònic: Lidia.Lopez@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

No hi ha cap requisit previ, tot i que es recomana expressament la possessió de coneixements musicals assimilables als de Grau Mitjà de Conservatori.

Objectius

- Conèixer les tendències i manifestacions més rellevants de l'evolució del discurs musical en la tradició occidental al llarg del desenvolupament històric.
- Delinear les principals línies de contacte entre el discurs musical i el seu context sociocultural, intel·lectual, estètic i científic.
- Identificar les interrelacions disciplinàries de la Musicologia amb altres àmbits de recerca artística i cultural.
- Valorar les darreres tendències metodològiques dins de l'àmbit de la Musicologia.
- Oferir eines sistemàtiques, conceptuals i terminològiques adequades per a l'expressió oral i escrita dels continguts musicològics de l'assignatura.

Competències

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptualment una obra de la matèria en qüestió
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
3. Aplicar els coneixements adquirits en àrees musicològiques emergents, tant en el camp de la musicologia històrica com en el de l'anàlisi de músiques urbanes, de tradició popular i no occidental.
4. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
5. Escriure un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
6. Identificar les principals tendències de recerca musicològica actual.

7. Posar en pràctica els coneixements metodològics adquirits en un primer estadi de recerca bibliogràfica i documental.
8. Reconèixer els principals models i aplicació d'aquests a les obres musicals.
9. Reconèixer en la praxi musical els elements de diverses cultures i de diferents èpoques històriques.
10. Relacionar conceptes i informacions de diferents disciplines humanístiques, científiques i socials, especialment les interaccions que s'estableixen entre la música i la filosofia, la història, l'art, la literatura i l'antropologia
11. Relacionar les creacions musicals amb els seus diferents contextos, discriminant les funcions socials de la música, el seu paper i el del músic en la societat i en relació amb les altres manifestacions artístiques.
12. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina
13. Vincular els períodes de la història de la música amb els períodes de la història de l'art.

Continguts

Tema 1. Musicologia i perspectiva antropològica i sociològica.

Tema 2. Musicologia i història: la música com a mitjà de coneixement de la civilització occidental.

Tema 3. Musicologia i iconografia: arts plàstiques i la seva vinculació musical.

Tema 4. Musicologia i filologia: la música com a text, el text en la música.

Tema 5. Música i mitjans audiovisuals: cinema, teatre, televisió, videojocs.

Tema 6. Musicologia i anàlisi: entre la dada sonora i l'estructura musical

Tema 7. Evolució de la disciplina: història i tendències actuals de recerca musicològica.

Metodologia

Tant l'elaboració del *dossier* de recensions de lectures obligatòries (articles o capítols de llibres) com la preparació de la memòria d'activitats seran supervisades pel professor responsable de l'assignatura, que en supervisarà i avaluarà una versió preliminar, facilitarà els textos obligatoris segons avanci el desplegament dels continguts i recomanarà aquelles activitats (conferències, exposicions, concerts...) més adients per a l'assoliment dels resultats d'aprenentatge associats a la memòria, sense tancar la possibilitat de tria lliure, amb prèvia consulta de l'alumne. El format de ambdós ítems d'avaluació s'acordarà en la primera sessió de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminaris sobre aspectes específics de la recerca musicològica	3	0,12	3, 6, 7
Sessions presencials de caire teòric-pràctic	39	1,56	1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 13
Tipus: Supervisades			
Assistència a concerts / visita a exhibicions artístiques recomanats	12	0,48	9, 10, 11, 13
Preparació del dossier de lectures obligatòries	20	0,8	5, 7, 10, 11, 12, 13

Tutories individuals i/o grupals	4,5	0,18	
Tipus: Autònomes			
Estudi de la matèria de l'assignatura	23,5	0,94	
Organització d'apunts i de material de classe	22	0,88	
Recerca d'informació bibliogràfica	23	0,92	7

Avaluació

La superació dels quatre ítems d'avaluació és independent i obligatòria per completar el recorregut avalatiu de l'assignatura i el percentatge que cadascun d'ells suposa en la qualificació final és indivisible.

S'estableixen dos períodes de lliurament dels treballs escrits: un de parcial (finals de març) corresponent a la memòria d'activitats, i un de final, on s'entregarà el *dossier* de recensions al llarg d'última setmana de maig. El lliurament es realitzarà en format electrònic (.pdf), via "Lliurament de treballs" del Campus Virtual de l'assignatura; no s'admetrà cap lliurament fora d'aquest procediment. Les correccions dels treballs s'entregaran a l'alumne mitjançant el servei de correu del Campus Virtual i qualsevol revisió es farà virtualment.

Les dues proves escrites es realitzaran en les següents dates aproximades: finals de març i l'última setmana de maig. Durant la setmana posterior a la prova s'establiran els horaris específics i per si algun alumne vol fer una revisió de la prova.

En cas de incompliment parcial dels lliuraments dels treballs o de no superació d'alguna de les proves escrites establertes, l'alumne podrà optar a la revaluació de l'assignatura, fins a un percentatge màxim del 50% dels ítems d'avaluació, en la data fixada per la Facultat i prèvia valoració conjunta de la situació amb el professor responsable.

El fet de que l'alumne faci entrega d'un dels treballs, o es presenti a una de les proves escrites constarà com un acte 'presencial' en l'assignatura i farà que l'alumne no pugui optar a la qualificació de 'no avaluable'.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Preparació d'un dossier de recensions de lectures obligatòries	30%	0	0	5, 7, 10, 11, 12
Prova escrita final (3 de juny de 2015)	25%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Prova escrita parcial (25 de març de 2015)	25%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Redacció d'una memòria d'activitats realitzades (concerts/exposicions)	20%	0	0	2, 4, 5, 10, 11, 13

Bibliografia

Obres de referència i manuals

Andrés, R. *Diccionario de instrumentos musicales*. Madrid: Península, 2009 (1995).

Bennett, R. *Léxico de música*. Madrid: Akal, 2003.

- Burkholder, J. Peter, D. J. Grout y C. Palisca. *Historia de la Música Occidental*. Madrid: Alianza Editorial, 2009.
- Denizeau, G. *Los géneros musicales. Una visión diferente de la historia de la música*. Barcelona: Ma non troppo, 2005.
- Fubini, E. *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*. Madrid: Alianza Editorial, 1999 (1988).
- González-Casado, P. *Diccionario técnico Akal de términos musicales*. Madrid: Akal, 2000.
- González Lapuente, A. *Diccionario de la música clásica*. Madrid: Alianza Editorial, 2005 (2003).
- Grabner, H. *Teoría general de la música*. Madrid: Akal, 2001.
- Griffiths, P. *Breve historia de la música occidental*. Madrid: Akal, 2009.
- Kühn, C. *Tratado de la forma musical*. Barcelona: Labor, 1992.
- LaRue, J. *Análisis del estilo musical*. Barcelona: Idea Books, 2004.
- Meyer, L. B. *El estilo en la música. Teoría musical, historia e ideología*. Madrid: Pirámide, 1999.
- Moore, D. *Guía de los estilos musicales*. Madrid: Taurus, 1988 (1981).
- Polo Pujadas, Magda. *Historia de la música*. Santander: PubliCan-Ediciones de la Universidad de Cantabria, 2010.
- Randel, M., dir. *Diccionario Harvard de la Música*. Madrid: Alianza Editorial, 1997.
- Remnant, M. *Historia de los instrumentos musicales*. Barcelona: Ma non troppo, 2002.
- Riera, T. *Evolució de l'art musical. Història, estils i formes*. Barcelona: Columna Edicions, 2001.
- Sadie, S. y A. Latham. *Diccionario Akal/Grove de la música*. Madrid: Akal, 2000.
- Tranchefort, F.-R. *Los instrumentos musicales en el mundo*. Madrid: Alianza, 2004 (1985).
-
- Beard, D. y K. Gloag, eds. *Musicology: The Key Concepts*. London: Routledge, 2005.
- Bonastre, F. *Música y parámetros de especulación*. Madrid: Alpuerto, 1977.
- Born, G. y D. Hesmondhalgh, eds. *Western Music and its Others. Difference, Representation and Appropriation*. Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press, 2000.
- Chailley, J. *Compendio de Musicología*. Madrid: Alianza Editorial, 1991 (1958).
- Clayton, M., Herbert, Trevor y R. Middleton (eds.). *The Cultural Study of Music. A Critical Introduction*. New York/London: Routledge, 2003.
- Cook, N. *De Madonna al canto gregoriano: una muy breve introducción a la música*. Madrid: Alianza Editorial, 2001.
- Cruces, F. et al., eds. *Las culturas musicales*, Trotta, Madrid, 2001.
- Cruz Cruz, J., ed. *La realidad musical*. Barañáin: EUNSA, 1998.
- Duckles, V. et al. "Musicology", en *The New Grove Dictionary of Music and Musician*, ed. S.Sadie. London: Macmillan Publishers, 2001, vol. 17, pp. 488-533.

- Greer, D., ed. *Musicology and Sister Disciplines. Past, Present, Future*. New York-Oxford: Oxford University Press, 2000.
- Hooper, Giles. *The Discourse of Musicology*. Aldershot: Ashgate, 2006.
- Kerman, J. *Contemplating Music: Challenges to Musicology*. Cambridge: Harvard University Press, 1985.
- Kerman, J. *Musicology*. London: Fontana Press, 1985.
- Krims, A., ed. *Music/Ideology. Resisting the Aesthetics*. Amsterdam: G+B Arts International, 1998.
- Lang, P. H. *Reflexiones sobre la música*. Madrid: Debate, 1998.
- López, J. *La música de la modernidad*. Barcelona: Anthropos, 1984.
- Marco, T. *Historia cultural de la música*. Madrid: Ediciones Autor, 2008.
- Rodríguez Suso, C. *Introducción a la musicología*. Leioa: Universidad del País Vasco, 2001.
- Rodríguez Suso, C. *Prontuario de musicología*. Barcelona: Clivis, 2002.
- Schneider, A., ed. *Systematic and Comparative Musicology: Concepts, Methods, Fields*. Frankfurt am Main....: Peter Lang, 2008.

Bibliografía Específica

- Adorno, Th.. W., Eisler, H.s. (2007) *Composició para el cine*. Ediciones Akal, S. A., Madrid.
- Aguilera, M. de, Joan E. Adell y Ana Sedeño, eds. *Comunicación y música I. Lenguaje y medios*. Barcelona: Editorial UOC, 2008.
- Albright, D. *Untwisting the Serpent. Modernism in Music, Literature, and other Arts*. Chicago: Chicago University Press, 2000.
- Alonso Cánovas, D., Á. F. Estévez y F Sánchez-Santed, eds. *El cerebro musical*. Almería: Universidad de Almería, 2008.
- Alsa, Ferran. *Barcelona balla. Dels salons aristocràtics a les sales de concert*. Barcelona: Base, 2012.
- Arnaldo, J. *Analogías musicales. Kandinsky y sus contemporáneos* [Catálogo de exposición. Madrid, Museo Thyssen Bornemisza, 11.2.-25.5.2003]. Madrid: Fundación Thyssen Bornemisza - Caja de Madrid, 2003.
- Ballantine, C. *Music and its social meanings*. New York: Gordon & Breach Science, 1983.
- Berman, L. *The Musical Image. A Theory of Content*. Westport-London: Greenwood, 1993.
- Blacking, J. *Fins a quin punt l'home és músic?* Vic: Eumo Editorial, 1999.
- Blanning, Tim. *El triunfo de la música. Los compositores, los intérpretes y el público desde 1700 hasta la actualidad*. Barcelona: Acantilado, 2011.
- Blaukopf, K. *Sociología de la música*. Madrid:Real Musical, 1988.
- Boehm G., U. Mosch y K. Schmitd, eds. *Canto d'amore. Modernité et classicisme dans la musique et les beaux-arts entre 1914 et 1935* [Catálogo de exposición. Basel, Kunstmuseum, 27.4.-11.8.1996]. Paris: Flammarion, 1996.
- Bosseur, J.-Y. *Musique et arts plastiques*. Interactions au XXe siècle. Paris: Minerve, 1998.

- Bowman, W. D. *Philosophical Perspectives on Music*. New York-Oxford: Oxford University Press, 1998.
- Bruhn, S. *Musical Ekphrasis. Composers responding to Poetry and Painting*. Hillsdale (NY): Pendragon Press, 2000.
- Calmell, C. *La música europea en el context cultural de la primera meitat del segle XIX*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2006
- Catalán, T. *Sistemas compositivos temperados en el siglo XX*. Valencia: Diputació de València - Institut Alfons el Magnànim, 2003.
- Chion, M. (1993). *La audiovisión. Introducción a un análisis conjunto de la imagen y el sonido*. Paidós Comunicación, Barcelona
- Chion, M. (1997). *La música en el cine*. Paidós Comunicación, Barcelona.
- Citron, M. T. *Gender and the Musical Canon*. Cambridge-New York-Melbourne: Cambridge University Press, 1993.
- Clarke, E. y N. Cook, eds. *Empirical Musicology: Aims, Methods, Prospects*. New York-Oxford: Oxford University Press, 2004.
- Clayton, M. T. Herbert y R. Middleton, eds. *The Cultural Study of Music. A Critical Introduction*. New York-London: Routledge, 2003.
- Confines, 22 (2008) - dossier "Música y filosofía".
- Cook, N. *A Guide to Musical Analysis*. London: J. M. Dent & Sons, 1987.
- Cook, N. *Music, imagination & Culture*. Oxford: Clarendon Press, 1990.
- Cook, N. y M. Everist, eds. *Rethinking Music*. New York-Oxford: Oxford University Press, 1999.
- Cooper, G. y L. B. Meyer. *Estructura rítmica de la música*. Barcelona: Idea Books, 2000.
- Dahlhaus, C. *Estética de la música*. Berlin: Reicheinberger, 1996.
- Dahlhaus, C. *Fundamentos de la Historia de la Música*. Barcelona: Gedisa, 1997.
- Dahlhaus, C. y R. Katz. *Contemplating Music: Source Readings in the Aesthetics of Music*, 4 vols. New York: Pendragon Press, 1989.
- Dahlhaus, Carl y Hans H. Eggebrecht. *¿Qué es la música?* Barcelona: Acantilado, 2012.
- Decentering Music. *A Critique of Contemporary Musical Research*. New York-Oxford: Oxford University Press, 2003.
- Deschassées, M. *El intérprete y la música*. Madrid: Rialp, 1991.
- Escal, F. *Contrepoints. Musique et littérature*. Paris: Klincksieck, 1990.
- Fubini, E. *La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX*, Alianza Editorial, 1997.
- Godwin, J. *Armonía de las esferas. Un libro de consulta sobre la tradición pitagórica en la música*. Girona: Atalanta, 2009.
- Goldáraz Gaínza, J. Javier. *Afinación y temperamento en la música occidental*. Madrid: Alianza Música, 2009 [1992].
- Green, L. *Música, Género y Educación*. Madrid: Morata, 2001.

- Hahl-Koch, J. Arnold Schoenberg-Wassily Kandinsky. *Cartas, cuadros y documentos de un encuentro extraordinario*. Madrid: Alianza Editorial, 1987 [1980].
- Harnoncourt, N. *La música como discurso sonoro*. Barcelona: Acantilado, 2009.
- Hennion, A. *La pasión musical*. Barcelona: Paidós, 2002.
- Kalinak, K. (2010) *Film Music. A very short introduction*. Oxford University Press, USA.
- Kivy, P. *Introduction to a Philosophy of Music*. Oxford: Clarendon Press, 2002.
- Kivy, P. *Nuevos ensayos sobre la comprensión musical*. Barcelona: Paidós, 2005.
- Kivy, Peter. *El poseedor y el poseído. Haendel, Mozart, Beethoven y el concepto de genio*. Madrid: Visor, 2011.
- Kramer, L. (1995) *Classical music and Postmodern Knowledge*, University of California Press, Berkeley, UEA.
- Kramer, L. (2002) *Musical meaning: toward a critical history*. University of California Press, Berkeley, UEA
- Lack, R. (1997). *La música en el cine*. Ediciones Cátedra, S. A., Madrid.
- LaRue, J. (2004) *Análisis del estilo musical*. Idea Books, S.A. Colección Idea Música, Cornellà del Llobregat.
- Lawson, C. y R. Stowell. *La interpretación histórica de la música*. Madrid: Alianza Editorial, 2005.
- Leppert, R. y S. McClary, eds. Music&Society. *The Politics of Composition, Performing and Reception*. Cambridge-New York-Melbourne: Cambridge University Press, 1996 (1987).
- Lester, J. (2005) *Enfoques analíticos de la música del siglo XX*. Ediciones Akal S.A., Madrid.
- Lippman, E. A. *A history of Western musical Aesthetics*. Lincoln: University of Nebraska Press, 1992.
- Lochhead, J. y Auner, Joseph, eds. *Postmodern Music/postmodern Thought*. New York: Routledge, 2002.
- Maconie, R. *La música como concepto*. Barcelona: Acantilado, 2007.
- Maconie, R. *The Science of Music*. Oxford: Clarendon Press, 1997.
- Marco, T. (1982). *Historia de la música española*. Siglo XX. Alianza Música, Madrid.
- Martí i Pérez, J. *Más allá del arte. La música como generadora de realidades sociales*. Sant Cugat del Vallès: Deriva Editorial, 2000.
- Martín Galán, J. y C. Villar-Taboada, coords. *Los últimos diez años de la investigación musical*. Valladolid: Universidad de Valladolid - Centro Buendía, 2004.
- Martin, P. J. *Sounds & Science*. Manchester-New York: Manchester University Press, 1995.
- Meyer, L. B. *Emoción y significado en la música*. Madrid: Alianza Música 2001.
- Moreno Soriano, S. *Arquitectura y música en el siglo XX*. Barcelona: Fundación Caja de Arquitectos, 2008.
- Olarte, M. ed. (2005) *La música en los medios audiovisuales*. Plaza Universitaria Ediciones, Salamanca.
- Olarte, M. ed. (2009) *Reflexiones en torno a la música y la imagen desde la musicología española*. Plaza Universitaria Ediciones, Salamanca.
- Pavis. P. (2000). *El análisis de los espectáculos. Teatro, mimo, danza, cine*. Paidós comunicación, Barcelona.

- Plantinga, L. (1992) *La música romántica. Una historia del estilo musical en la Europa decimonónica*. Ed. Akal, Madrid.
- Polo Pujadas, M. *Filosofía de la música del futuro. Encuentros y desencuentros entre Nietzsche, Wagner y Hanslick*. Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza, 2011.
- Polo Pujadas, M. *L'estètica de la música*. Barcelona: Editorial UOC, 2007.
- Porta Navarro, A. *Músicas públicas, escuchas privadas. Hacia una lectura de la música popular contemporánea*. València: Universitat de València, 2007.
- Pujol Baulenas, J. (2005) *Jazz en Barcelona, 1920-1965*. Almendra Music, S.L., Barcelona
- Quodlibet, 13 (febrero 1999) y 15 (octubre 1999). Dossier Análisis musical.
- Quodlibet, 17 (junio 2000). Dossier Estética del Romanticismo.
- Quodlibet, 23 (junio 2002). Dossier Psicología de la Música.
- Quodlibet, 25 (febrero 2003). Dossier Narración y representación en música.
- Quodlibet, 32 (junio 2005). Dossier Historia de la Música.
- Quodlibet, 39 (septiembre-diciembre 1997). Dossier Música y matemáticas.
- Ramos López, P., "Nuevas tendencias en la investigación musicológica", *Revista de Musicología*, XXVIII/ 2 (2005), pp. 1381-1401.
- Raynor, H. *Una historia social de la música: desde la Edad Media hasta Beethoven*. Madrid: S.XXI de España Editores, 1986.
- Robinson, J. (1997) *Music and Meaning*, Cornell University Press, New York.
- Román, A. (2008). *El lenguaje Musivisual. Semiótica y estética de la música cinematográfica*. Visión Libros, Madrid.
- Rowell, L. *Introducción a la Filosofía de la Música. Antecedentes históricos y problemas estéticos*. Barcelona: Gedisa, 1985.
- Schafer, M. *El paisaje sonoro y la afinación del mundo*. Guadalajara: Intermedio Ediciones, 2013.
- Scherzo, 249 (febrero de 2010). Dossier Iconografía Musical
- Scruton, R. *The Aesthetics of Music*. Oxford: Oxford University Press, 1997.
- Sloboda, J. A. *The Musical Mind. The Cognitive Psychology of Music*. Oxford: Clarendon Press, 1989 [1985]
- Trans, 15 (2011). Dossier: "Música y estudios sobre las mujeres"
[<http://www.sibetrans.com/trans/p16/trans-15-2011>]
- Treitler, L. *Music and the historical imagination*. Cambridge: Harvard University Press, 1996 (1989).
- Trías, E. *La imaginación sonora. Argumentos musicales*. Barcelona: Galaxia Gutenberg / Círculo de Lectores, 2010.
- Trípodos, 26 (2010). "Les cares de la música: L'audiovisualització de la música"
- Vega Rodríguez, M. y C. Villar Taboada, eds. *Música, lenguaje y significado*. Valladolid: Universidad de Valladolid - Glares, 2001.
- Winter, M. H. (1941). *The function of music in sound film*. *Musical Quarterly*, Nº 27 (april 1941). pp. 146-164.

Xenakis, I. La música de la arquitectura. Madrid: Akal, 2010.

Zamecnik, J. S. (1913) *Sam Fox Moving Picture Music (V.1 & V.2)*, Sam Fox Pub. Co. Cleveland, Ohio, USA.